

Revista de Pedagogie, Consiliere și Leadership Educațional

Volumul I, iunie, 2026

Publicație trimestrială

CONSILIEREA EDUCAȚIONALĂ ÎN PRACTICĂ

Studii de caz

Aplicații la clasă

Exemple de bune practici

București, 2026

Redacție

Redactor-Şef și DTP

Adriana-Maria **STANCIU**

adriana@consultantaeducationala.ro

Imaginea de pe copertă: Chat GPT

Publicație realizată de site-ul www.consultantaeducationala.ro

Responsabilitatea asupra conținutului articolelor publicate aparține în totalitate autorilor. Aceștia sunt direct responsabili pentru originalitatea materialelor transmise, pentru acuratețea informațiilor prezentate și pentru respectarea normelor academice și etice privind redactarea și citarea surselor. Autorii au obligația de a verifica autenticitatea și corectitudinea tuturor surselor utilizate în elaborarea lucrărilor. Redacția publicației nu își asumă răspunderea pentru eventualele erori, omisiuni sau încălcări ale drepturilor de autor existente în materialele trimise spre publicare.

Cuprins

1. Provocări și soluții în consilierea educațională	1
2. Studii de caz pentru consilieri și cadre didactice.....	7
3. Bune practici în consilierea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES).....	12
4. Primele cazuri în consiliere: construirea unei relații profesionale eficiente.....	14
5. Transferul în consiliere: cum se formează și cum se poate gestiona sănătos.....	17

1. Provocări și soluții în consilierea educațională

Adriana-Maria Stanciu, consultant educațional, PFA

Un consilier educațional se confruntă cu diverse provocări care nu țin neapărat de client sau de sistemul educațional în sine, ci mai degrabă de aspecte personale sau profesionale care pot influența modul în care își îndeplinește sarcinile. Aceste provocări pot include prejudecăți inconștiente față de anumite tipuri de clienți, dificultăți în stabilirea unor limite clare între viața personală și profesională sau presiuni externe care pot duce la burnout.

De asemenea, un consilier educațional se poate confrunța cu conflicte de interese sau cu dificultăți în adaptarea la stiluri de învățare diverse și nevoile variate ale clienților săi. Contaminarea emoțională, cauzată de implicarea profundă în cazurile de consultanță, poate afecta obiectivitatea și eficiența serviciilor oferite. Este esențial ca un consilier să își dezvolte abilități de auto-reflecție și să aplice strategii de gestionare a stresului și a relațiilor profesionale pentru a depăși aceste obstacole și a menține o practică eficientă și etică.

Astfel, se oferă spre studiu zece exemple de provocări întâlnite de obicei în rândul consilierilor educaționali, precum și posibile soluționări ale acestora.

1. Prejudecăți față de un client

Consilierul poate avea prejudecăți bazate pe statutul socio-economic, etnie, religie, gen sau alte caracteristici ale clientului, ceea ce poate afecta obiectivitatea și relația profesională, ducând la soluționări discriminatorii, ce sunt incompatibile caracterului echitabil și imparțial al serviciului de consiliere.

Exemplu: Consilierul trebuie să lucreze cu un client indian, sau cu o minoritate religioasă sau cu un client care provine dintr-un mediu social vulnerabil.

Soluții posibile:

Consilierul trebuie să fie conștient de propriile prejudecăți și să le examineze constant. Participarea la sesiuni de formare despre diversitate și sensibilitate culturală poate ajuta la reducerea acestor prejudecăți.

Colaborarea cu un mentor sau un coleg mai experimentat poate ajuta consilierul să recunoască și să gestioneze prejudecățile inconștiente.

Adoptarea unui cod de etică profesională și asigurarea că serviciile oferite sunt în concordanță cu principii de echitate și respect față de fiecare client.

2. Contaminarea emoțională

Consilierii pot deveni prea implicați emoțional în cazurile clienților lor, ceea ce le poate afecta obiectivitatea. Atunci când o problemă educațională este profund personală sau provocatoare, un consilier se poate simți emoționat sau chiar „influențat” de stările clientului, ceea ce poate afecta calitatea soluțiilor oferite prin faptul că acesta supra-empatizează în deficitul obiectivizării.

Exemplu: Consilierul lucrează cu un tânăr care și-a pierdut părinții și se află în îngrijirea rudelor care au dificultăți financiare. Tânărul e deznădăjduit că nu se va descurca în viață și recurge la consilier pentru a-l ajuta.

Soluții posibile:

Este important ca un consilier să definească limite clare între viața personală și profesională. Tehnici precum jurnalizarea și mindfulness-ul pot ajuta la gestionarea emoțiilor.

Consilierii pot apela la sesiuni de supervizare pentru a discuta cazurile complexe și pentru a primi feedback.

Practicile de auto-îngrijire, cum ar fi sportul, meditația și timpul liber, sunt esențiale pentru a preveni epuizarea emoțională.

3. Lipsa de claritate în stabilirea limitelor profesionale

Un consilier poate întâmpina dificultăți în menținerea unor limite clare între viața personală și profesională, mai ales atunci când lucrează cu elevi sau părinți care devin prea dependenți de el pentru sprijin emoțional sau alte aspecte care nu țin de rolul său. Astfel, acesta se implică excesiv în cazurile sale, uneori ajungând să se identifice drept un membru al familiei sau un prieten apropiat al acesteia.

Exemplu: Consilierul colaborează deja de o perioadă lungă de timp cu un client care se raportează la acesta ca fiind un prieten apropiat, un confident, nu un specialist.

Soluții posibile:

Un consilier educațional trebuie să stabilească foarte clar ce presupune serviciul oferit și ce nu, atât cu clienții, cât și cu colegii, fără abatere sau excepții.

Stabilirea unor așteptări clare de la început, printr-o comunicare transparentă și documentată.

Participarea la workshopuri și sesiuni de formare despre stabilirea limitelor profesionale poate ajuta consilierul să înțeleagă importanța acestora și să aplice cele mai bune practici.

4. Presiunea de a da soluții rapide

Un consilier poate simți presiunea de a rezolva rapid problemele, mai ales în cazul unor situații de criză educațională sau emoțională în care acesta simte că trebuie să acționeze aici și acum, cu așteptări ridicate din partea tuturor, în special ale clientului. Totuși, educația este un proces de lungă durată și soluțiile rapide nu sunt întotdeauna cele mai eficiente.

Exemplu: Consilierul e contactat de un părinte care dorește soluții imediate pentru un copil care a început să absenteze excesiv de la școală și a devenit reticent în ceea ce privește educația.

Soluții posibile:

Consilierul trebuie să sublinieze că soluțiile durabile și eficiente necesită timp, de aceea folosirea unui proces bine gândit este esențială.

Crearea unui plan de acțiune structurat și stabilirea unor termene realiste pentru implementare poate ajuta la gestionarea presiunii.

În loc să ofere soluții imediate, consilierul ar trebui să petreacă timp investigând și înțelegând pe deplin nevoile clientului, înainte de a veni cu un plan de acțiune.

5. Conflictul de interes

Un consilier poate fi influențat de factori externi, precum relațiile profesionale sau financiare cu instituțiile sau clienții cu care colaborează. Este important ca un consilier să evite conflictele de interes care ar putea afecta obiectivitatea și integritatea serviciilor oferite, prin distanțarea sau evitarea situațiilor în care apar dileme etice sau presupunerea anticipată a nevoilor clientului.

Exemplu: Un consultant educațional colaborează cu o firmă de recrutare educațională și recomandă doar anumite universități cu care firma are parteneriate.

Soluții posibile:

Consilierul trebuie să fie transparent în legătură cu orice conflict de interes și să evite situațiile în care interesul personal influențează deciziile profesionale.

Adoptarea unui cod de etică profesională care impune consultantilor să-și dezvăluie conflictele de interes și să ia măsuri pentru a le gestiona corect.

În caz de îndoieli, consilierul ar trebui să consulte un mentor sau să discute situația cu un coleg mai experimentat, eventual să recomande cazul unui alt profesionist.

6. Burnout-ul profesional

Consultanții educaționali se confruntă adesea cu epuizare mentală și fizică, mai ales dacă lucrează cu cazuri deosebit de complexe sau emoționale. Dacă nu se gestionează eficient stresul și timpul, acest burnout poate reduce capacitatea de a oferi servicii de calitate, în același timp crescând și riscul de dezvoltare a unor boli determinate de stres.

Exemplu: Consilierul programează prea multe sesiuni de consiliere pe zi.

Solții posibile:

Crearea unui program de lucru echilibrat prin organizarea eficientă a timpului, cu pauze regulate și delegarea sarcinilor atunci când este posibil.

Meditația, exercițiile fizice, hobby-urile și relaxarea sunt cruciale pentru prevenirea epuizării.

Crearea unei rețele de suport din partea colegilor, mentorilor și familiilor ce poate reduce riscurile de burnout.

7. Dificultăți în adaptarea la diferite stiluri de învățare

Fiecare client sau elev poate avea un stil de învățare diferit, iar un consilier poate întâmpina dificultăți în a se adapta la nevoile și abordările individuale ale fiecărei persoane. Aceste dificultăți pot apărea mai ales atunci când consilierul nu are experiență suficientă cu un anumit tip de elev sau client, sau întâlnește pentru prima dată o anumită speță educațională.

Exemplu: Consilierul e nevoit să lucreze consecutiv cu elevi care provin din clase diferite, precum a V-a, a VIII-a, a X-a și a XII-a și nu are timp să se recalibreze.

Solții posibile:

Participarea la cursuri și sesiuni de formare în abordări educaționale diverse poate ajuta consilierul să se adapteze la diverse stiluri de învățare, precum și programarea sesiunilor la distanță una față de cealaltă.

Consilierul trebuie să înțeleagă nevoile fiecărui client și să creeze planuri personalizate care să răspundă stilului de învățare al acestora.

Lucrul în echipă cu psihologi educaționali sau alți profesioniști poate oferi soluții mai eficiente, în special la începutul carierei.

8. Lipsa de suport din partea instituțiilor educaționale

Consilierii educaționali pot întâmpina dificultăți în a obține sprijinul necesar din partea instituțiilor educaționale sau al altor profesioniști din domeniu, ceea ce poate îngreuna implementarea unor soluții educaționale eficiente. Unele instituții sau unii profesioniști pot fi reticenți în a colabora sau pot avea resurse limitate.

Exemplu: Consilierul cere ajutor unui profesionist care evită să se implice sau să ofere ghidaj de orice fel, motivând faptul că ‘fiecare consilier are alt stil’.

Soluții posibile:

Consilierul trebuie să stabilească relații de încredere cu instituțiile educaționale și profesioniștii și să îi implice activ în procesul de soluționare a problemelor.

Clarificarea rolurilor și responsabilităților fiecărei părți pentru a asigura o colaborare eficientă.

Consultanții pot propune soluții inovative și bine fundamentate care să ajute instituțiile și specialiștii să înțeleagă importanța colaborării.

9. Gestionarea diversității culturale și lingvistice

Într-un mediu educațional tot mai divers, un consilier poate întâmpina dificultăți în gestionarea diversității culturale și lingvistice a elevilor sau clienților. A înțelege și respecta diferențele culturale și a adapta soluțiile educaționale este esențial, dar poate fi o provocare, mai ales pentru consultanții care nu au experiență în acest sens.

Exemplu: Consilierul trebuie să lucreze cu un client străin care nu e familiarizat cu limba română.

Soluții posibile:

Participarea la cursuri de sensibilizare culturală și familiarizarea cu diferitele culturi ajută consilierul să înțeleagă mai bine nevoile elevilor din diverse medii.

În cazul în care există bariere lingvistice sau culturale, un consilier poate apela la ajutorul altor profesioniști.

Folosirea unor metode de învățare care să fie accesibile și respectuoase față de diversitatea elevilor.

10. Menținerea unei relații profesionale cu părinții

Un alt aspect important este colaborarea cu părinții elevilor, conform specificului fiecărei spețe. Uneori, părinții pot deveni prea implicați, dorind să aibă un cuvânt greu de spus în procesul decizional, iar consilierul poate întâmpina dificultăți în a menține o relație profesională și obiectivă, fiind intimidat de cerințele părinților. În plus, a naviga prin diversele stiluri de parenting poate reprezenta o provocare în găsirea celor mai bune soluții de comunicare și în rezolvarea situațiilor tensionate.

Exemplu: Părintele îl contactează pe consilier cu scopul de a-i solicita acestuia să-l convingă pe elev să urmeze o anumită facultate sau un anumit drum profesional, fără să țină cont de dorințele copilului sau de rolul unui consilier educațional.

Soluții posibile:

Consilierii trebuie să comunice clar și regulat cu părinții, explicându-le rolul lor și așteptările din ambele părți.

Consilierea părinților pentru a înțelege cum pot sprijini educația copilului într-un mod sănătos, fără a deveni prea intruzivi.

Dacă apar conflicte, consilierul ar trebui să abordeze situația cu calm și obiectivitate, facilitând discuții și soluționări.

2. Studii de caz pentru consilieri și cadre didactice

Această lucrare este realizată pentru a veni în sprijinul debutanților sau specialiștilor ce doresc să-și îmbunătățească abilitățile de suport în ceea ce privește consilierea și serviciile suport oferite preadolescenților și adolescenților.

Se oferă spre studiu și exercițiu unele dintre cele mai întâlnite spețe de consiliere educațională, cu rolul de a facilita discuții relevante și de a găsi soluții personalizate individuale sau de grup.

De asemenea, această lucrare pune la dispoziție conținut ce poate fi folosit în timpul predării pentru exemplificare sau ca exercițiu practic, precum și ca material de examen scris sau oral.

Studii de caz

Elev performant, dar anxios în privința eșecului

Istoric: Maria este o elevă de 14 ani, care a obținut mereu rezultate excelente la școală. Este extrem de motivată și dedicată studiului, dar resimte o presiune constantă de a excela. În clasa a VII-a, a început să evite competițiile școlare, iar recent refuză să susțină teste orale de teamă că va greși. În familie, părinții o susțin, dar au așteptări înalte, ceea ce amplifică stresul Mariei.

Problema: Maria suferă de anxietate legată de eșec, ceea ce îi afectează atât performanța, cât și sănătatea emoțională. Profesorii au observat că evită să se implice în activități care implică expunere publică, iar colega ei de bancă spune că plânge frecvent înainte de teste.

Elev talentat artistic, dar descurajat de curriculum

Istoric: Andrei, în vârstă de 15 ani, este un elev talentat la desen, cu numeroase premii câștigate la concursuri naționale. Cu toate acestea, școala nu oferă sprijin pentru dezvoltarea creativității sale, iar programul încărcat îl împiedică să participe la cursuri extracurriculare de artă. Părinții săi sunt mai degrabă orientați spre o carieră „sigură”, cum ar fi dreptul sau medicina.

Problema: Notele sale au scăzut, iar profesorul de desen observă că Andrei este tot mai absent și mai puțin implicat, deși talentul său rămâne remarcabil.

Elev cu dependență de jocuri video

Istoric: Mihai este un adolescent de 14 ani care a început să joace jocuri video ca modalitate de relaxare în pandemie. În prezent, petrece peste 8 ore pe zi pe dispozitive digitale, ceea ce afectează timpul dedicat studiului și relațiile cu colegii și familia. Profesorii au remarcat o scădere abruptă a performanțelor sale școlare.

Problema: Dependența de jocuri video îl izolează social și afectează rezultatele școlare. Mihai refuză să participe la activități extracurriculare și se confruntă cu o lipsă de motivație pentru alte domenii de interes.

Elev mutat recent din străinătate, cu dificultăți de integrare

Istoric: Ana, în vârstă de 12 ani, s-a mutat recent din Spania, unde locuia cu familia. Este o elevă inteligentă, dar are dificultăți în adaptarea la sistemul de învățământ din România, inclusiv în învățarea limbii române. Ana evită să vorbească în clasă și refuză să interacționeze cu colegii.

Problema: Ana se simte izolată, iar notele ei suferă din cauza barierelor lingvistice. Profesorii nu știu cum s-o sprijine, iar părinții sunt îngrijorați că această tranziție îi va afecta pe termen lung încrederea în sine.

Elev cu talent sportiv, dar fără sprijin academic

Istoric: Alex, în vârstă de 16 ani, este un atlet promițător la fotbal, fiind deja selectat în echipa locală de juniori. Din cauza antrenamentelor zilnice și a deplasărilor pentru competiții, Alex are note mici la materiile teoretice. Profesorii îl critică pentru lipsa de interes, iar părinții sunt preocupați că nu va trece examenele naționale.

Problema: Alex nu reușește să își gestioneze timpul eficient, iar școala nu îi oferă un program flexibil pentru a-și urma pasiunea sportivă. Motivația pentru învățare este foarte scăzută.

Elev hărțuit pe rețelele sociale

Istoric: Bianca, 13 ani, a devenit ținta unui grup de colegi care postează mesaje umilitoare despre ea pe rețelele sociale. Situația a început după ce Bianca a fost selectată lider de echipă într-un proiect școlar. Părinții au descoperit problema când au observat că refuză să mai meargă la școală.

Problema: Hărțuirea online îi afectează încrederea în sine și sănătatea emoțională. Bianca

a devenit retrasă și refuză să discute despre ce se întâmplă. Profesorii sunt preocupați, dar nu știu cum să intervină eficient.

Elev de clasa a XII-a indecis asupra carierei

Istoric: Ioana este o elevă de 18 ani cu performanțe bune, dar fără un plan clar de viitor. Deși părinții o încurajează să aleagă medicina, Ioana nu este pasionată de acest domeniu. Participă la diverse activități extracurriculare, dar nu are o direcție clară.

Problema: Apropierea examenului de Bacalaureat și presiunea părinților o stresează pe Ioana. Se teme că va face o alegere greșită, iar incertitudinea îi afectează performanțele școlare și starea de spirit.

Elev introvertit cu dificultăți de socializare

Istoric: Radu, 11 ani, este un elev inteligent, dar extrem de introvertit. Preferă să lucreze singur și evită orice activitate de grup. Profesorii spun că Radu are potențial mare, dar colegii îl exclud din grupurile lor.

Problema: Lipsa de socializare îl împiedică pe Radu să dezvolte abilități de colaborare. Părinții sunt îngrijorați că izolarea lui ar putea duce la probleme mai grave, cum ar fi anxietatea socială.

Elev suprasolicitat de activități extracurriculare

Istoric: Elena, 13 ani, participă la numeroase activități: cursuri de muzică, limbi străine, șah și sport. Deși este pasionată, programul încărcat îi lasă foarte puțin timp liber. Recent, profesorii au observat că pare obosită și mai puțin concentrată la ore.

Problema: Suprasolicitarea începe să îi afecteze sănătatea fizică și emoțională. Părinții consideră că toate activitățile sunt benefice, dar nu realizează că Elena are nevoie de timp pentru relaxare.

Elev hiperactiv, dar neînțeles de profesori

Istoric: Mihnea, 10 ani, are multă energie și o gândire rapidă, dar nu reușește să stea liniștit în timpul orelor. Este adesea certat pentru că întrerupe lecțiile, iar colegii îl văd ca pe un „copil-problemă”.

Problema: Profesorii consideră că Mihnea este indisciplinat, dar nu iau în calcul că ar putea avea ADHD. Lipsa de înțelegere a nevoilor lui îi afectează performanțele școlare și relațiile cu colegii.

Elev din mediul rural cu acces limitat la educație digitală

Istoric: Alina, 14 ani, locuiește într-o zonă rurală unde accesul la internet și tehnologie este redus. În timpul pandemiei, a pierdut multe lecții online, iar acum se străduiește să

recupereze materia. Profesorii spun că Alina este motivată, dar lipsa resurselor îi limitează progresul.

Problema: Disparitățile educaționale o pun pe Alina în dezavantaj față de colegii ei. Se teme că nu va putea ține pasul și că acest lucru îi va afecta viitorul.

Elev care renunță la școală pentru a lucra

Istoric: Cristian, 17 ani, provine dintr-o familie cu dificultăți financiare. Recent, a renunțat la școală pentru a lucra ca să își ajute familia. Cristian era un elev mediu, dar avea potențial să își continue studiile dacă primea sprijin.

Problema: Renunțarea la școală limitează oportunitățile de viitor ale lui Cristian. Profesorii încearcă să-l convingă să revină, dar familia este dependentă de venitul pe care îl aduce.

Elev care copiază la teste din lipsa încrederii în sine

Istoric: Teodora, 16 ani, este o elevă care copiază frecvent la teste, deși are cunoștințele necesare. Motivul principal este teama că nu este suficient de bună pentru a obține note mari. Profesorii au început să o penalizeze, dar nu au investigat cauza.

Problema: Lipsa încrederii în sine o face pe Teodora să recurgă la comportamente nesincere. Acest lucru îi afectează relația cu profesorii și colegii și riscă să devină un obicei pe termen lung.

Elev care refuză să meargă la școală din cauza unei traume

Istoric: Vlad, 12 ani, a fost implicat recent într-un accident rutier și, de atunci, refuză să meargă la școală. Familia și profesorii încearcă să îl încurajeze, dar Vlad devine anxios la gândul de a părăsi casa.

Problema: Trauma emoțională îl împiedică pe Vlad să își continue educația normal. Fără sprijin psihologic, există riscul ca această situație să se prelungească.

Elev supradotat, dar plictisit de curriculum

Istoric: Diana, 13 ani, are un IQ peste medie și învață rapid. În clasă, termină sarcinile înaintea colegilor și începe să se plictisească, ceea ce o face să fie considerată „deranjantă” de profesori. Părinții au cerut școlii să îi ofere activități suplimentare, dar nu au primit sprijin.

Problema: Lipsa provocărilor intelectuale o demotivează pe Diana. Plictiseala constantă îi poate afecta dezvoltarea academică și încrederea în școală.

Elev strălucitor, dar cu rezultate oscilante din cauza problemelor familiale

Istoric: Adrian, 15 ani, a avut rezultate excelente până anul trecut, când părinții săi au

divorțat. Acum este distras, absent frecvent de la școală și pare lipsit de motivație. În trecut, Adrian participa la olimpiade și proiecte extracurriculare, dar a renunțat complet. *Problema:* Adrian se confruntă cu dificultăți emoționale cauzate de divorț, ceea ce îi afectează performanțele academice. Profesorii sunt îngrijorați, dar nu știu cum să îl sprijine.

Elev cu dificultăți de citire și scriere (dislexie)

Istoric: Raluca, 10 ani, are dificultăți constante în citirea și scrierea textelor. În ciuda eforturilor, ea se mișcă mai lent decât colegii ei și face greșeli frecvente. Părinții au suspectat o problemă, dar școala nu a oferit o evaluare psihopedagogică.

Problema: Lipsa de diagnostic și intervenție adecvată o face pe Raluca să fie frustrată și să evite sarcinile academice. Este etichetată greșit ca fiind „leneșă” de către profesori și colegi.

Elev care suferă de bullying din cauza originii etnice

Istoric: Ion, 11 ani, provine dintr-o familie de etnie rromă. Este un copil isteț și sociabil, dar colegii îl marginalizează și îi adresează comentarii rasiste. Ion evită să participe la activitățile de grup și nu mai vrea să meargă la școală.

Problema: Bullying-ul afectează stima de sine și motivația lui Ion, iar profesorii nu intervin eficient. Familia este preocupată, dar nu știe cum să abordeze situația cu școala.

Elev cu dificultăți de adaptare după schimbarea școlii

Istoric: Laura, 13 ani, s-a mutat recent la o altă școală după ce familia s-a relocat în oraș. În școala anterioară era foarte activă și bine integrată, dar acum este retrasă și are note scăzute. Colegii nu sunt prietenoși, iar Laura nu are curaj să interacționeze.

Problema: Schimbarea mediului școlar a afectat adaptarea emoțională și performanțele academice ale Laurei. Părinții sunt îngrijorați că această perioadă de tranziție va avea un impact negativ pe termen lung.

Elev supraponderal care evită orele de educație fizică

Istoric: Paul, 12 ani, este supraponderal și evită să participe la orele de sport din cauza comentariilor răutăcioase ale colegilor. Profesorul de educație fizică îl consideră „leneș” și nu îl implică în activitățile de grup. Paul preferă să stea pe bancă și se simte jenat de propriul corp.

Problema: Lipsa de sprijin și hărțuirea subtilă îi afectează stima de sine. Pe termen lung, acest comportament poate duce la probleme de sănătate fizică și emoțională.

3. Bune practici în consilierea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES)

Consilierea copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES) reprezintă una dintre cele mai complexe și sensibile componente ale activității școlare contemporane. În contextul unei educații centrate pe incluziune, consilierul școlar nu mai are doar rolul de observator sau evaluator, ci devine un facilitator al adaptării emoționale, sociale și academice. Copiii cu CES se confruntă frecvent cu dificultăți de integrare, anxietate școlară, stimă de sine scăzută sau probleme de comunicare, iar succesul intervenției depinde adesea de capacitatea adultului de a construi o relație bazată pe siguranță, predictibilitate și acceptare. Dincolo de metode standardizate, experiența practică arată că intervențiile eficiente sunt cele adaptate particularităților fiecărui copil și realizate în colaborare cu familia și cadrele didactice.

O primă bună practică este construirea unei relații bazate pe încredere și siguranță emoțională. Mulți copii cu CES vin în cabinetul de consiliere cu experiențe repetate de eșec, respingere sau etichetare negativă. Înainte de orice obiectiv educațional sau comportamental, copilul are nevoie să simtă că este ascultat fără a fi judecat. Consilierul poate crea acest climat prin utilizarea unui ton calm, a rutinei predictibile și a validării emoțiilor copilului. Uneori, simpla consecvență a întâlnirilor și existența unui spațiu sigur pot reduce anxietatea și rezistența la comunicare. În practică, relația terapeutică devine fundamentul pe care se construiesc toate celelalte intervenții.

A doua practică eficientă este utilizarea comunicării adaptate nivelului de dezvoltare al copilului. Unii elevi cu CES pot întâmpina dificultăți de procesare verbală, de concentrare sau de exprimare emoțională. În aceste situații, limbajul complex și explicațiile abstracte pot genera confuzie sau blocaj. Consilierul școlar trebuie să utilizeze propoziții clare, instrucțiuni scurte și suport vizual atunci când este necesar. Jocurile, imaginile, poveștile sociale și activitățile practice pot deveni instrumente valoroase pentru facilitarea comunicării. Adaptarea limbajului nu înseamnă simplificare excesivă, ci găsirea celei mai accesibile forme prin care copilul poate înțelege și participa activ la procesul de consiliere.

O a treia bună practică este colaborarea constantă cu familia și echipa educațională. Intervenția izolată are rezultate limitate dacă strategiile utilizate în cabinet nu sunt susținute și în mediul școlar sau familial. Consilierul poate organiza întâlniri periodice cu părinții și profesorii pentru a discuta progresul copilului, dificultățile observate și metodele care funcționează cel mai bine. Comunicarea eficientă între adulți contribuie la crearea unui mediu coerent și predictibil pentru elev. În plus, părinții au nevoie adesea de sprijin emoțional și ghidaj pentru a înțelege nevoile reale ale copilului și pentru a evita raportarea exclusivă la rezultate școlare.

A patra practică importantă constă în valorificarea punctelor forte ale copilului. În mediul educațional, accentul cade frecvent pe deficit, pe dificultăți și pe ceea ce copilul nu poate face încă. Această perspectivă poate afecta motivația și imaginea de sine. Consilierul școlar are rolul de a identifica resursele elevului și de a construi contexte în care acesta poate experimenta succesul. Un copil cu dificultăți academice poate avea abilități artistice, creativitate, memorie vizuală foarte bună sau empatie ridicată. Atunci când adultul evidențiază aceste aspecte și le integrează în activitățile de consiliere, copilul începe să își construiască o identitate pozitivă și mai multă încredere în propriile capacități.

A cincea practică eficientă este promovarea autonomiei și a autoreglării emoționale. Mulți copii cu CES depind excesiv de adult pentru rezolvarea problemelor sau gestionarea emoțiilor dificile. Consilierea eficientă urmărește dezvoltarea treptată a independenței prin exerciții adaptate vârstei și nivelului de funcționare. Tehnicile de respirație, identificarea emoțiilor, folosirea rutinelor și învățarea strategiilor de rezolvare a conflictelor îi pot ajuta pe copii să dobândească mai mult control asupra propriilor reacții. Scopul nu este eliminarea completă a dificultăților, ci creșterea capacității copilului de a funcționa cât mai echilibrat și autonom în mediul școlar și social.

În concluzie, activitatea consilierului școlar în lucrul cu elevii cu CES presupune mai mult decât aplicarea unor tehnici standard. Este nevoie de flexibilitate, empatie, colaborare și capacitatea de a vedea copilul dincolo de diagnostic. Bunele practici prezentate contribuie la construirea unui climat educațional incluziv, în care fiecare elev are șansa de a se simți valorizat și sprijinit. Într-o școală modernă, incluziunea autentică începe prin relațiile pe care adulții reușesc să le construiască cu copiii care au cel mai mult nevoie de sprijin și înțelegere.

4. Primele cazuri în consiliere: construirea unei relații profesionale eficiente

Primii pași în consilierea educațională sunt adesea marcați de emoții puternice, nesiguranță și dorința de a face bine. Pentru mulți consilieri debutanți, primele cazuri aduc o combinație de entuziasm și teamă: teama de a nu greși, de a nu găsi cuvintele potrivite sau de a nu reuși să ajute suficient. În realitate, începutul nu presupune perfecțiune, ci dezvoltarea treptată a unor competențe relaționale solide și a unei prezențe profesionale autentice. Dincolo de tehnici și instrumente, relația construită cu persoana consiliată reprezintă fundamentul oricărei intervenții eficiente. Un elev sau un beneficiar nu își va exprima dificultățile reale într-un spațiu în care se simte judecat, ignorat sau nesigur.

Consilierea nu înseamnă oferirea rapidă de soluții și nici încercarea de a repara imediat problema celuilalt. De multe ori, persoana aflată în fața consilierului are nevoie înainte de toate să fie ascultată, înțeleasă și acceptată. În cazul consilierilor debutanți apare frecvent tendința de a demonstra competență prin multe întrebări, explicații sau recomandări. Totuși, eficiența procesului de consiliere depinde mai ales de capacitatea specialistului de a construi o relație de încredere și de a crea un spațiu sigur pentru comunicare. În acest context, există câteva practici esențiale care pot ghida activitatea unui consilier aflat la început de drum.

Prima practică importantă este construirea raportului consilier–consiliat. Relația dintre specialist și beneficiar reprezintă baza întregului proces de consiliere. Un raport autentic nu se construiește prin autoritate excesivă sau printr-o atitudine rigidă, ci prin prezență calmă, empatie și autenticitate. Persoana consiliată trebuie să simtă că este privită ca un individ valoros, nu ca un caz sau o problemă de rezolvat. Pentru un consilier debutant poate exista tentația de a adopta un stil foarte formal sau distant, din dorința de a părea profesionist. Totuși, o relație prea rece poate bloca deschiderea emoțională a beneficiarului.

Construirea raportului începe încă din primele minute ale întâlnirii. Tonul vocii, limbajul nonverbal, contactul vizual și modul în care sunt formulate întrebările transmit mesaje importante despre siguranța relațională. Beneficiarul observă rapid dacă este ascultat cu interes real sau dacă specialistul pare grăbit și preocupat doar de bifarea unor informații. În cazul elevilor, raportul se dezvoltă mai ușor atunci când consilierul evită poziția de superioritate și adoptă o comunicare apropiată, clară și calmă. Uneori, câteva minute de conversație informală pot reduce anxietatea și pot crea sentimentul de conectare.

Un aspect important este evitarea judecății. Beneficiarii pot veni cu comportamente, emoții sau decizii pe care consilierul nu le înțelege imediat. Rolul specialistului nu este acela de a moraliza sau de a critica, ci de a înțelege contextul și semnificația experiențelor trăite de persoana respectivă. Atunci când beneficiarul simte că este acceptat fără etichete negative, apare disponibilitatea pentru comunicare autentică și schimbare.

A doua practică esențială este respectarea confidențialității. Pentru consilierii debutanți, gestionarea informațiilor sensibile poate reprezenta o provocare, mai ales în mediul școlar, unde părinții, profesorii sau conducerea solicită frecvent detalii despre elevi. Confidențialitatea nu este doar o regulă profesională, ci o condiție fundamentală pentru existența încrederii în relația de consiliere. Persoana consiliată trebuie să știe că informațiile oferite nu vor deveni subiect de discuție în afara cadrului profesional.

De la începutul colaborării este important ca specialistul să explice clar limitele confidențialității și situațiile în care anumite informații trebuie raportate, cum ar fi cazurile de abuz, risc suicidar sau pericol pentru propria siguranță ori pentru cei din jur. Clarificarea acestor limite ajută la evitarea confuziilor și la construirea unui cadru predictibil. În lipsa acestei transparențe, beneficiarul poate simți că încrederea i-a fost trădată.

Consilierii debutanți trebuie să fie atenți și la modul în care discută despre cazuri cu colegii sau profesorii. Chiar și atunci când solicită supervizare sau sprijin profesional, informațiile trebuie prezentate responsabil și cu respect pentru identitatea beneficiarului. În mediul educațional, unde zvonurile circulă rapid, păstrarea discreției contribuie la protejarea demnității elevului și la consolidarea imaginii profesionale a consilierului.

A treia practică importantă este ascultarea activă. Mulți oameni confundă ascultarea cu simpla tăcere în timp ce celălalt vorbește. În realitate, ascultarea activă presupune atenție autentică, interes și capacitatea de a înțelege mesajele verbale și emoționale transmise de beneficiar. Pentru consilierii aflați la început de drum există adesea presiunea de a găsi rapid soluții sau de a oferi răspunsuri corecte. Totuși, graba de a interveni poate întrerupe procesul prin care persoana consiliată încearcă să își clarifice propriile gânduri și emoții.

Ascultarea activă înseamnă să îi oferi celuilalt spațiu să vorbească fără a-l întrerupe constant. Reformulările, întrebările deschise și validarea emoțiilor îl ajută pe beneficiar să simtă că este înțeles. Uneori, o replică simplă precum *Înțeleg că această situație te-a afectat foarte mult* poate avea un impact mai mare decât o serie de recomandări rapide. De asemenea, consilierul trebuie să fie atent la limbajul nonverbal, la ezitări, schimbări de ton sau emoții care nu sunt exprimate direct prin cuvinte.

Ascultarea activă contribuie și la reducerea anxietății beneficiarului. Atunci când cineva simte că este ascultat cu adevărat, nivelul de tensiune emoțională poate scădea considerabil. În plus, multe persoane ajung să găsească singure perspective și soluții în timp ce vorbesc despre propriile experiențe. Rolul consilierului nu este întotdeauna să ofere răspunsuri, ci să faciliteze procesul de reflecție și autocunoaștere.

În concluzie, începutul în consiliere presupune mai ales învățarea construirii relațiilor profesionale sănătoase. Tehnicile și experiența se dezvoltă în timp, însă modul în care consilierul reușește să creeze siguranță, încredere și deschidere influențează profund eficiența intervenției. Construirea raportului consilier-consiliat, respectarea confidențialității și practicarea ascultării active reprezintă trei piloni fundamentali pentru orice specialist aflat la început de drum. Dincolo de emoțiile inerente debutului, fiecare

experiență profesională contribuie la formarea unei identități profesionale autentice și empatic.

Construirea raportului consilier–consiliat, respectarea confidențialității și practicarea ascultării active reprezintă trei piloni fundamentali pentru orice specialist aflat la început de drum. Aceste practici contribuie la dezvoltarea unei relații bazate pe respect reciproc și autenticitate, elemente esențiale pentru progresul beneficiarului. În același timp, ele oferă consilierului un cadru profesional stabil și etic, necesar pentru gestionarea situațiilor dificile sau sensibile.

Este important ca debutul în profesie să nu fie privit prin prisma perfecțiunii, ci a disponibilității de a învăța și de a evolua constant. Greșelile, emoțiile și momentele de nesiguranță fac parte firesc din procesul de formare profesională. Cu fiecare caz întâlnit, consilierul își dezvoltă nu doar competențele tehnice, ci și propria identitate profesională, capacitatea de reflecție și înțelegerea profundă a relațiilor umane. În timp, experiențele acumulate contribuie la formarea unui specialist mai empatic, mai atent și mai sigur pe propriul rol în sprijinirea celorlalți.

5. Transferul în consiliere: cum se formează și cum se poate gestiona sănătos

În procesul de consiliere, relația dintre consilier și consiliat reprezintă unul dintre cei mai importanți factori ai eficienței intervenției. Această relație profesională poate deveni complexă atunci când apar mecanisme psihologice precum transferul. Transferul apare atunci când persoana consiliată proiectează asupra consilierului emoții, așteptări, frici sau modele relaționale provenite din experiențe anterioare semnificative, de obicei din relațiile cu părinții, profesorii sau alte figuri importante din viața sa. Astfel, consilierul poate fi perceput ca o persoană salvatoare, critică, distantă, protectoare sau autoritară, chiar dacă aceste caracteristici nu reflectă realitatea relației terapeutice.

Fenomenul transferului este firesc și apare frecvent în relațiile de ajutor. Problema nu este existența lui, ci lipsa conștientizării și gestionării sale. În consilierea educațională și psihologică, transferul poate influența profund dinamica ședințelor. Uneori, consiliatul dezvoltă o dependență emoțională față de specialist, caută validare excesivă sau reacționează disproporționat la anumite intervenții. Alteori, poate apărea idealizarea consilierului sau, dimpotrivă, respingerea și neîncrederea nejustificată. Dacă aceste manifestări nu sunt înțelese corect, ele pot afecta obiectivitatea procesului de consiliere și limitele profesionale.

Una dintre principalele cauze ale transferului este nevoia emoțională neîmplinită. Persoanele care au experimentat relații instabile, critice sau lipsite de susținere tind să reproducă inconștient aceleași modele relaționale în cadrul consilierii. De asemenea, contextul vulnerabil în care se află consiliatul contribuie la intensificarea acestui fenomen. În timpul ședințelor, oamenii discută despre frici, eșecuri, anxietăți și experiențe personale dureroase, iar acest nivel de deschidere emoțională poate favoriza atașamentul psihologic față de specialist. Pentru a se proteja de efectele negative ale transferului, consilierul trebuie să dezvolte în primul rând autocunoaștere și capacitate de reflecție profesională. Un specialist care nu își înțelege propriile vulnerabilități emoționale poate răspunde nepotrivit la transferul consiliatului. De exemplu, poate deveni excesiv de implicat, poate încerca să „salveze” clientul sau poate reacționa defensiv la critică și respingere. În acest context apare și contratransferul, adică reacția emoțională a consilierului față de consiliat. Gestionarea eficientă a acestor procese presupune maturitate emoțională și capacitatea de a menține echilibrul profesional.

Supervizarea profesională reprezintă una dintre cele mai importante metode de protecție împotriva efectelor transferului și contratransferului. Discuțiile cu un supervisor ajută consilierul să observe dinamici pe care, uneori, nu le poate identifica singur. De asemenea, stabilirea unor limite clare este esențială. Programul ședințelor, comunicarea profesională și evitarea implicării excesive în viața personală a consiliatului contribuie la menținerea unei relații sănătoase și echilibrate.

Transferul este un fenomen natural în procesul de consiliere și nu trebuie privit ca un semn al eșecului profesional. Dimpotrivă, atunci când este înțeles și gestionat corect, el poate oferi informații valoroase despre nevoile emoționale și modelele relaționale ale consiliatului. Protecția împotriva efectelor sale presupune autocunoaștere, supervizare, respectarea limitelor profesionale și dezvoltarea continuă a competențelor relaționale. Astfel, relația de consiliere poate rămâne un spațiu sigur, etic și benefic pentru ambele persoane implicate.

Publicație realizată de site-ul www.consultantaeducationala.ro

București, 2026